

Psychiatrische en Psychosociale Crises vanuit Systemperspectief

Van verhaal naar een model

Een collegereeks in vijf sessies: oktober 2024 – november 2024

Achtergrond

Mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA) hebben een hoog risico op een crisis: een abrupte vermindering van hun kwaliteit van leven als gevolg van het psychisch functioneren en / of de relatie met de omgeving. Hoewel een crisis een moment van positieve verandering kan zijn, is het ook vaak een schadelijke ervaring, waar betrokkenen lang van moeten herstellen.

Er is weinig bekend over welke factoren het ontstaan van een crisis beïnvloeden en hoe een crisis te voorkomen. Hierdoor is het voor mensen met EPA, naasten, hulpverleners en beleidsmakers moeilijk om de zorg zo in te richten dat crisissen voorkomen kunnen worden. Al jaren is het aantal crisisopnames hoog, net zoals de zorgen over personen met onbegrepen gedrag.

Dat leidt tot de vraag: Welke factoren beïnvloeden het ontstaan van een crisis en hoe kan de veerkracht van mensen met een EPA versterkt worden, zodat zij niet of minder vaak in crisis raken? In vijf sessies wordt deze vraag met behulp van experts verkend. Daarbij wordt de crisis niet als een individueel, psychiatrisch fenomeen benaderd, maar als een microsysteem, bestaande uit persoonlijke, maatschappelijke en zorgfactoren. Binnen dit microsysteem hebben we aandacht voor interactie tussen de factoren, kantelpunten en interventiemogelijkheden. Het vertrekpunt is telkens het verhaal: vanuit de persoon zelf, de omgeving en professionals.

De serie is bedoeld voor ervaringsdeskundigen (mensen met EPA zelf en naasten), professionals die mensen met EPA ondersteunen en onderzoekers die met crisissen en langdurige psychiatrie bezig zijn.

Doel van de sessies

Na afloop van deze sessies bent u beter in staat:

- Antwoorden te geven op de vraag hoe een crisis ontstaat en hoe de veerkracht van mensen met een EPA versterkt kan worden, zodat zij niet of minder vaak in crisis raken;
- Daarbij de samenhang te begrijpen tussen persoonlijke, maatschappelijke en zorgfactoren;
- De wijze waarop de systeemtheorie inzicht geeft in de complexe samenhangen van een crisis en de daarbij voorkomende kantelpunten te begrijpen;
- Die systemische samenhang uit te drukken in een conceptueel model;
- Hoe u zelf die samenhang in de praktijk kunt aanpakken en hoe u deze kennis kunt overbrengen naar uw collega's.

Opzet van de sessies

Na een inleidende sessie waarin de basis wordt gelegd voor de serie, worden in drie sessies vanuit verschillende perspectieven naar crisis gekeken. Elke sessie wordt ingeleid door experts, waarna deelnemers met de experts en elkaar in gesprek gaan om relevante factoren vast te stellen. In de vijfde sessie gaan we, onder begeleiding van een ervaren modelbouwer, samen een systeemdynamisch model ontwikkelen, op basis van de bouwstenen uit de eerste vier sessies.

De sessies resulteren in een model van factoren die een rol spelen bij het ontstaan van een crisis. Met dat model als referentie kunnen mensen met EPA en andere betrokkenen in gesprek kunnen over welke (combinatie) van factoren aandacht nodig hebben, wat daarbij mogelijke kantelpunten zijn. Met dat inzicht kunnen zijn crisis afwenden en de kwaliteit van het leven verhogen. Zo zijn mensen met EPA, naasten, hulpverleners en beleidsmakers beter in staat om gezamenlijke besluiten te nemen over passende zorg.

Van de deelnemers wordt een actieve houding verwacht met daarbij een voorbereiding per bijeenkomst, door literatuur te lezen en te koppelen in eigen praktijksituaties. De reeks bestaat uit vijf bijeenkomsten van drie uur. Het aantal deelnemers is maximaal 30.

Eigen casuïstiek U brengt eigen casuïstiek in uit uw praktijk.

Literatuur/materiaal (inbegrepen bij de cursusprijs) * Reader met artikelen
* Werkboek Dynamische Systeemtheorie: een inleiding
* Catering: koffie/thee en broodjes.

Feedback Als u naar aanleiding van de sessies een paper schrijft waarin u het geleerde in de sessies toepast op uw eigen casuïstiek en die aan ons mailt dan geven wij daarop graag commentaar.

Certificaat: Na het goed doorlopen hebben van de reeks ontvangt u een certificaat

PROGRAMMA & DATA – donderdagavonden 18.00-21.00 uur

❖ Donderdag 3 oktober - *Introductie*

Tijdens de eerste bijeenkomst wordt toelichting gegeven op het doel van de sessies, samen met een algemene inleiding op crisis en veerkracht vanuit een systeemperspectief door Max Huber, Maaïke van Vugt en Cor van Dijkum.

Ter illustratie van hoe een systeembenadering toegepast kan worden, vertelt Ingrid van Leemput over haar onderzoek naar depressies als complex fenomeen. Zij is op dit onderzoek gepromoveerd aan de WUR, waar zij nu werkt als onderzoeker. Meer over [Ingrid van de Leemput](#) en haar onderzoek [Critical slowing down as early warning for the onset and termination of depression | PNAS](#)

❖ Donderdag 17 oktober - *Het perspectief van de persoon in crisis*

Wat zijn oorzaken, gevolgen en voorkomen van een crisis volgens mensen die de crisis meemaken. Dorine van Lennep van het Centrum voor Cliëntervaringen heeft onderzoek gedaan naar de ervaring van mensen die een crisis hebben doorgemaakt.

Een persoon die zelf een crisis heeft meegemaakt vertelt diens ervaringsverhaal.

Mariken de Koning reageert op de verhalen vanuit haar ervaring als psychiater, waarin zij veel samenwerkt met ervaringsdeskundigen en naasten. Voor dat laatste heeft zij onlangs de [Ypsilon Jubileumprijs](#) gewonnen. Meer over het onderzoek van het Centrum voor Cliëntervaringen staat hier: [Centrum voor Cliëntervaringen](#).

❖ Donderdag 7 november - *De reactie van professionals op crisis*

Hoe reageren professional op een (aankomende) crisis, welke stappen nemen zij? Christien Muusse is recent gepromoveerd op een onderzoek naar crisiszorg in Triëst (Italië) en Utrecht. In Triëst staat een relationele aanpak centraal, waar in Utrecht meer gewerkt wordt in een keten. Meer over Christien Muusse en haar onderzoek staat op de website van het [Trimbos-instituut](#), waar zij werkt.

Matty de Wit van de GGD heeft in Amsterdam veel onderzoek gedaan naar de leefsituatie van mensen met langdurige psychiatrische problemen en de crisisketen en reageert op het verhaal van Christien. Als professional die dagelijks te maken heeft met begeleiding van mensen in (dreigende) crisis, deelt zij ervaringen vanuit de praktijk. Het onderzoek van Matty de Wit heet [Wonen in de wijk met een ernstige aandoening](#)

❖ Donderdag 14 november - *De rol van de omgeving bij een crisis*

Hoe verhoudt de omgeving zich tot een crisis? Is het een beschermende factor? Philippe Delespaul bepleit een ecologische aanpak van de geestelijke gezondheidszorg, vanuit de [GEM benadering](#), waarbij de omgeving wordt gezien als integraal onderdeel van de benodigde ondersteuning. Philippe is hoogleraar Innovatie in de GGZ aan de [Maastricht University](#).

Een naaste van iemand die een crisis heeft meegemaakt vertelt vanuit eigen ervaring, waarna Hans Kroon reageert op beide verhalen.

Hans Kroon is hoogleraar Ambulantisering in de ggz bij Tilburg University en programmaleider bij het [Trimbos-instituut](#), waar hij onder andere onderzoek heeft gedaan naar de samenwerking tussen naasten, cliënten en professionals in steungroepen.

❖ Donderdag 28 november - *Naar een model voor het ontstaan van crisissen*

Tijdens de vorige sessies zijn vanuit verschillende perspectieven verhalen verteld en uit die verhalen zijn factoren opgehaald die van invloed zijn op het ontstaan van een crisis. Op basis van de ingrediënten die we verzameld hebben gaan we in deze sessie de onderlinge verhoudingen in kaart brengen. Hoe spelen factoren op elkaar in en waar zijn mogelijkheden om crisis te voorkomen en veerkracht te versterken. Deelnemers gaan met elkaar een model bouwen, onder begeleiding van Cor van Dijkum, Max Huber en Maaïke van der Vugt.

Gedrieën zijn zij sinds 2021 met elkaar en anderen in gesprek over hoe de benadering van crisis als een complex systeem het leven en werk van betrokkenen verder kan helpen. Dat gesprek willen zij met deelnemers aan de sessies verder voeren om te komen tot een andere benadering van psychiatrische en psychosociale crisissen.

Begeleiders: Max Huber, Maaïke van Vugt en Cor van Dijkum

Max Huber is onderzoeker bij HVO-Querido en is gespecialiseerd in omgevingen die empowerment bevorderen.

Maaïke van der Vugt is onderzoeker bij HVO-Querido en het Trimbos-instituut en heeft jarenlange ervaring met kwalitatief en kwantitatief onderzoek bij mensen met een EPA.

Maaïke van der Vugt is onderzoeker bij HVO-Querido en het Trimbos-instituut en heeft jarenlange ervaring met kwalitatief en kwantitatief onderzoek bij mensen met een EPA.

Cor van Dijkum was aan de Universiteit van Utrecht werkzaam als onderzoeker en docent onder andere op het gebied complexe en systeem dynamische modellen. Over zijn werk publiceerde hij [vele boeken](#), [artikelen](#), [readers en papers](#).

Praktische zaken

Data Donderdagen 3 en 17 oktober, 7, 14 en 28 november 2024.

Tijden 18.00 - 21.00 uur.

Kosten € 375,- per persoon.
€ 350,- voor leden AUV
Voor drie deelnemers met eigen ervaring met crisis en drie deelnemers die als naaste betrokken zijn geweest bij een crisis is het mogelijk om zonder kosten deel te nemen aan de sessies.

Inclusief:

- * Reader met artikelen
- * Werkboek Dynamische Systeemtheorie: een inleiding
- * Catering: koffie/thee en broodjes.

Locatie Universiteit van Amsterdam, precieze locatie wordt nog bekend gemaakt.

Organisatie De organisatie van deze expertsessies is in handen van de Kring Andragologie verbonden aan de Universiteit van Amsterdam i.s.m. HVO-Querido.

Inschrijven

U kunt zich aanmelden voor deze reeks via een email met vermelding van uw naam naar: crisisreeks2024@andragologie.org . U krijgt dan een bevestiging en zo spoedig mogelijk een link naar de website van de Kring om u in te schrijven en te betalen. Bij betaling krijgt u een definitieve bevestiging van de inschrijving en factuur. Kijk voor deze bevestiging eventueel ook in uw SPAM folder. Het aantal deelnemers aan de reeks is beperkt.

U bent pas overigens na ontvangst van uw betaling definitief ingeschreven voor de reeks. Mocht u onverhoopt verhinderd zijn dan kunt u uw betaling tot 14 dagen voor de start terugontvangen. Daarna is restitutie niet mogelijk. U kunt wel een vervanger sturen.